

Popis vyučovací jednotky

Název	Exponenciální modely
Věk studentů	2. stupeň základní školy - 12/13 let
Délka jednotky	2 x 50 minut + další čas potřebný na pozorování v laboratoři
Materiály	Popis reálných situací - populační růst, šíření nemocí
Cíle	• využití matematiky v reálných situacích • využití IT nástrojů v matematice (Geogebra, tabulkový procesor) • zlepšení schopnosti studentů porozumět vědeckému textu, článku nebo videu s vědeckým obsahem • rozvíjení schopnosti studentů shromažďovat, analyzovat a zpracovat soubor dat • spolupráce ve skupinách
Témata	• exponenciální funkce - vlastnosti, grafy • číselné posloupnosti a jejich vlastnosti • shromažďování, záznam a analýza souboru dat • tvorba, čtení a interpretace grafů (na papíře nebo na počítači)
Metodické poznámky	• vhodné pro práci ve skupinách • prezentace výsledků před celou třídou • používání multimediálních zařízení a nástrojů • mezipředmětové souvislosti - možná spolupráce s dalšími učiteli, např. učiteli přírodních věd • používání nástrojů v přírodovědné laboratoři (pomůcky pro kultivaci bakteriálních kolonií, mikroskop)
Jazykové poznámky	• práce se specifickou slovní zásobou může zlepšit spolupráci uvnitř skupin, některé vědecké pojmy mohou být mezinárodní a srozumitelné i pro studenty migranty nebo naopak mohou být neznámé i pro domácí studenty. • jednotka předpokládá základní znalost některých pojmů z biologie a chemie a základních vědeckých pojmů • rozšiřování slovní zásoby z oblasti (nejen) přírodních věd

Plán hodiny

Hodina č. 1

V předchozím ročníku pracovala třída s tématem "mocniny" a nyní se zabývá funkcemi: empirickými funkcemi, přímou a nepřímou úměrou.

Učitel může začít tím, že své třídě navrhne praktickou aktivitu. Může se rozhodnout, zda bude pracovat ve skupinách, nebo s jednotlivými žáky. Jde o to použít list A4 a rozdělit ho na 3 části. Žáci pak mají za úkol každou získanou část dvakrát rozdělit na další 3 části.

Poté se učitel zeptá, kolik dělení provedli a kolik listů získali, a vyplní tabulku, jako je tato:

Počet dělení	0	1	2	3
Počet listů				

V tomto okamžiku pochopí, že se jedná o posloupnost a třetí mocninu.

$$....0=1 \qquad .....^1=3 \qquad .....^2=9 \qquad ....^3=27$$

Žáci se pokusí odvodit pravidlo, z něhož vyplývá, že každému rozdělení listu na 3 části odpovídá určitý počet listů, a objeví EXPONENCIÁLNÍ FUNKCI, která se obecně zapisuje jako:

$$y = a^x$$

kde a je číslo jiné než 0

Když vyjdeme z tabulky, ve které je zaznamenáno naše pozorování, a použijeme Geogebra nebo kresbu na papír, zjistíme, jaký tvar má tato funkce, a že se liší od jiných funkcí, které jsme dosud viděli.

Domácí úkol: Učitel může požádat žáky, aby si doma zopakovali aktivitu se skládáním papíru, přičemž změni počet skladů.

Tentokrát mají za úkol papír čtyřikrát rozdělit na 4 části. Následně nakreslí graf a zodpoví následující otázku:

Zkuste nakreslit graf po zodpovězení následující otázky.

Jaké pravidlo vám umožní určit počet listů, které získáte po každém dělení?

$$Y = 4^2$$

$$Y = 2 * 4$$

$$Y = 2^4$$

$$Y = 4 * 4$$

Hodina č. 2

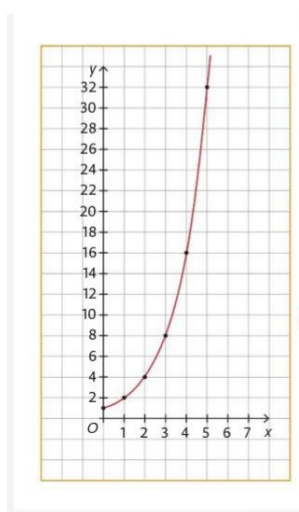
Následující hodina se může zabývat příklady exponenciálního růstu v přírodě a také šířením některých nemocí. Žáci se mohou vydat do přírodovědné laboratoře, kde podle možností (samostatně nebo ve skupině) začnou pěstovat bakterie, jejichž růst pak mohou v následujících dnech a týdnech pozorovat a měřit pomocí vhodných metod.

Následně může učitel promítnout několik videí o rozmnožování buněk dělením (například u bakterií nebo jiných jednobuněčných organismů). Toto téma navázat na předchozí znalosti žáků o buňce a živých

organismech. Z videí bude zřejmé, že exponenciální růst vede k velmi rychlému nárůstu počtu buněk. Lze také předpokládat, že podobné závěry vyplynout z pokusu s kultivací bakterií.

Na základě videí budou žáci schopni nakreslit tabulku, získat vzorec a nakreslit graf, např.:

Počet buněk na začátku	1
Počet buněk po 1. dělení	2
Počet buněk po 2. dělení	4
Počet buněk po 3. dělení	8
Počet buněk po 4. dělení	16
Počet buněk po 5. dělení	32

Nakonec mohou žáci vytvořit poster nebo prezentaci, ve které představí získaná data. Práce by měla probíhat ve smíšených skupinách. Je vhodné zvážit další možnosti vytěžení znalostí / zkušeností z domovských zemí žáků-migrantů.